

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Meer dan marktmacht: de risico's van mediaconcentraties

Cseres, K.

Publication date

2025

Document Version

Final published version

Published in

Mediaforum

License

Unspecified

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Cseres, K. (2025). Meer dan marktmacht: de risico's van mediaconcentraties. *Mediaforum*, 35(2), 41. https://www.mediaforum.nl/art/90-6436_Meer-dan-marktmacht-de-risico-s-van-mediaconcentraties

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Meer dan marktmacht: de risico's van mediaconcentraties

Opinie

Kati Cseres*

Op 17 februari deed Joop van den Ende in een paginagrote advertentie een oproep aan de politiek om de Nederlandse media te beschermen tegen Amerikaanse techgiganten. In dezelfde advertentie sprak hij zich ook uit over de overname van RTL Nederland door DPG Media, waar volgens hem “onnodig ingewikkeld over” wordt gedaan.

Van den Ende is niet de enige die zich uitspreekt over de overname van RTL door DPG. Eind januari verschenen twee opiniestukken in de NRC. Nienke Venema, directeur van Stichting Democratie en Media, steunt de overname en wijst net als Van den Ende op de bedreiging voor de economische duurzaamheid van Nederlandstalige media. Wereldwijd leiden verslechterende economische omstandigheden tot een nieuwe golf van mediaconcentraties als verdedigingsmechanisme tegen digitale concurrentie. Thomas Bruning van de Nederlandse Vereniging van Journalisten waarschuwt daarentegen voor versterking van de marktmacht, vooral de inkoopmacht van het nieuw concern. Hij vreest verslechtering van arbeidsvoorwaarden voor freelancejournalisten en negatieve gevolgen voor mediapluriformiteit. Deze discussies tonen de onvermijdelijke spanning tussen een pluralistisch medialandschap en de economische levensvatbaarheid van media.

De geplande overname raakt de kern van de mediemarkt, waar niet alleen economische, maar ook politieke, culturele en sociale afwegingen een rol spelen. Mediaconcentratie kan niet alleen concurrenten en consumenten schaden, maar ook het recht op informatie en een geïnformeerde publieke opinie ondermijnen. Omdat communicatieve macht essentieel is voor democratie, moeten pluraliteit en diversiteit worden gewaarborgd, los van marktmacht. Dit rechtvaardigt een specifieke beoordeling van mediafusies, onafhankelijk van de beoordeling binnen het mededingingsrecht.

Nederland heeft echter geen specifieke regelgeving die een pluriformiteitstoets voorschrijft bij mediaconcentraties. De hoge mate van marktconcentratie in Nederland wordt vaak gekoppeld aan dit gemis in het rechtssysteem.¹ Dit vormt een democratisch tekort en wordt in de discussie over het hoofd gezien.

Fusies en overnames worden enkel door de Autoriteit Consument en Markt (ACM) getoetst op basis van de Mededingingswet (Mw). Hoewel de beoordeling van mediaconcentraties ook kwesties als verschraling van het nieuwsaanbod en mediapluriformiteit raakt, blijft de Mw bepalend voor het handelen van de ACM. De ACM moet, op basis van de Mw, vaststellen of een fusie de mededinging belemmert en consumenten schaadt. Een fusie mag niet doorgaan als deze leidt tot minder concurrentie, hogere prijzen, lagere kwaliteit of minder keuze. Ondanks de belangrijke rol van het mededingingsrecht in het controleren van economische machtsconcentratie, kan het de politieke dimensie van mediamacht niet toetsen.

Mediamacht omvat ook “opiniemacht”, en valt dus niet noodzakelijkerwijs samen met marktmacht. Mededingingsautoriteiten beoordelen alleen de economische effecten van fusies, en niet in welke mate concentratie in de informatievoorziening aan burgers het politieke proces beïnvloedt.

Hoewel de bredere doelen van het mededingingsrecht, vooral in relatie tot duurzaamheid of digitalisering, veel worden besproken, bieden ze weinig houvast bij tegenstrijdigheden. In de context van digitale markten wordt dit deels opgelost door het begrip consumentenwelvaart te verbreden naar “citizen welfare”.² Dit maakt het mogelijk mediapluralisme als kwaliteit te erkennen en mediapluriformiteit als prioriteit te stellen via objectieve en meetbare criteria. Aandachtsaandelen, bijvoorbeeld, zijn cruciaal bij het beoordelen van de concentratie in de informatievoorziening en het relatieve belang van verschillende media en bronnen. Door de aandachtsaandelen van de fusierende partijen op te tellen, kan de positie van de nieuwe entiteit als informatiebron worden bepaald.³ Momenteel ontbreekt een algemeen aanvaard analytisch kader dat aandachtsconcentratie koppelt aan politieke macht, waardoor de focus vooral op consumentenwelvaart blijft liggen.

Daarom zijn aanvullende regels nodig voor de beoordeling van mediaconcentraties. Vanwege versnipperde nationale regelgeving is dit een breed Europees probleem. Om dit aan te pakken werd in 2024 de European Media Freedom Act (EMFA) aangenomen. Artikel 22 verplicht lidstaten specifieke regels en procedures vast te leggen voor een pluraliteitstoets op de mediemarkt. De beoordeling van mediafusies op mediapluriformiteit moet diverse elementen omvatten en reikt verder dan de economische sfeer. Een interessante innovatie van artikel 22 is de dubbele rol van redactionele onafhankelijkheid bij het dilemma tussen pluraliteit en duurzaamheid: als waarde én als structurele remedie. Media-autoriteiten kunnen fusies toestaan mits geloofwaardige, permanente toezeggingen worden gedaan om intern pluralisme en redactionele onafhankelijkheid te waarborgen.

Joop van den Ende heeft gelijk dat Nederlandse media bescherming nodig hebben, maar niet alleen tegen techgiganten. Het grootste risico ligt in mediaconcentratie zonder sterke waarborgen voor pluriformiteit. Nederland moet artikel 22 EMFA met voorrang implementeren, met nieuwe taken voor het Commissariaat voor de Media. De situatie in landen als Hongarije toont echter hoe vrije media, ondanks formele waarborgen, kunnen verdwijnen. Zelfs met een pluriformiteitstoets blijft media *capture* een risico. Daarom is niet alleen nieuwe regelgeving volgens artikel 22 EMFA nodig, maar vooral sterke en onafhankelijke toezichthouders, zoals de ACM. Juist het grondige en complexe onderzoek van de ACM is essentieel om mediapluriformiteit te waarborgen en een sterke medialandschap in Nederland te behouden.

* Dr. K.J. Cseres is als universitair hoofddocent en onderzoeker verbonden aan de UvA en het Amsterdam Centre for European Law and Governance (ACELG).

1 S. Kooter, ‘De terugkeer van de pluriformiteitstoets bij mediaconcentraties’, *Mediaforum* 2023-6, p. 2026-216.

2 OECD *Competition Issues concerning News Media and Digital Platforms*. <https://www.oecd.org/daf/competition/competition-issues-in-news-media-and-digital-platforms.htm>, 2021.

3 A. Pisarkiewicz, M. Polo, M. Old and New Media: the Interactions of Merger Control and Plurality Regulation. In: P.L. Parcu & E. Brogi (eds), *Research Handbook on EU Media Law and Policy*, Edward Elgar Publishing 2021, p. 54-74.